

LUX

3 FILMY
24 JAZYKŮ
28 ZEMÍ

FILM

DAYS

MEDITERRANEA

Jonas Carpignano

Itálie, Francie, Spojené státy, Německo, Katar

MEDITERRANEA

JONAS CARPIGNANA

Film začíná v Alžírsku, kam přijíždí Ayiva, mladík původem z Burkiny Faso. Doprovází ho Abas a oba doufají, že se jim podaří dostat se do Evropy, kde věří, že naleznou lepší život. Dříve, než dosáhnou břehů Itálie, budou muset přejít poušť, čelit lupičům, kteří okrádají přistěhovalce, dostat se do Libye a na čunu vzdorovat nepřátelskému moři.

Tato složitá cesta nicméně představuje pouhou přehru k dramatu, ve kterém se tito dva přistěhovalci ocitnou poté, co konečně dorazí do Evropy. Bryz jsou totiž odsunuti na okraj kalábrijské společnosti a jsou využíváni jako nelegální pracovní síla v citrusových sadech a nuceni bydlet ve slumech. Především ale musí čelit nedůvěře a nepřátelství okolní společnosti.

MOŽNOSTI ANALÝZY

Film Jonase Carpignana se vyjadřuje ke zjevně aktuální situaci, zachycené v celé řadě televizních reportáží o tragických událostech spojených s nelegálním přistěhovalectvím ve Středomoří. Je známo, že Evropská unie podnikla v reakci na příchod uprchlíků kroky, které se ukazují jako nedostatečné. Konečně je třeba zdůraznit rostoucí odpor značné části evropského veřejného mínění vůči lepšímu přijímání přistěhovačů.

V tomto kontextu mají veškerá tvůrčí rozhodnutí Jonase Carpignana v pravém a nejušlechtlejším slova smyslu politický rozměr, jelikož se snaží angažovaným způsobem představit úhel pohledu těchto osob, které jsou jinak představovány v lepším případě jako předmět soucitu, v horším jako nežádoucí osoby. Tímto se způsob filmového zobrazování záměrně odlišuje od zobrazování šířeného médií, a to zejména televizí.

POÑOŘENÍ DO OKAMŽIKU

Režisér tak od samého počátku odmítá jakýkoliv vysvětlovací přístup, založený na bídě rodné země, kterou přistěhovalci opouštějí, a dává naopak přednost zobrazení aktuálního okamžiku: každá situace v sobě obsahuje vlastní vysvětlení a rozuzlení.

Nemnoho slov, navíc vyměněných ve směsici jazyků, jakou nejsme zvyklí slyšet v kině (francouzština, angličtina, italština, kalábrijský dialekt, africké jazyky...) ještě umocňuje naše zapojení do dění, které nevyžaduje zdlouhavé vysvětlování nebo odůvodňování. Scéna zachycující pouliční nepokoje, kterou film vrcholí, se rozpoutá během několika vteřin a surovost demonstrantů, kteří útočí na zaparkovaná vozidla, výlohy zavřených obchodů a na cestující v automobilech, kteří se náhle museli zastavit, může překvapit, ale podobně jako Ayiva jsme tímto pohybem uneseni, ne-li uchváteni, zatímco účastníci protidemonstrace odpovídají přehnaným násilím.

Tato sekvence tak získává obecně platný rozměr a místo toho, aby se omezovala pouze na situaci v Itálii, ilustruje vzpuru těch, které bychom v jiné době nazvali „zatraccenci země“. V této souvislosti je třeba připomenout, že film je inspirován skutečnými událostmi, ke kterým došlo v roce 2010 v obci Rosarno v Kalábrii. Je ovšem významné, že tvůrce v ničem na místní kontext neodkazuje: podobně jako jedna z postav jsme ponořeni do událostí, které vnímáme jen částečně, což však podporuje širší a obecnější interpretaci situace, jež není specifická pouze pro Kalábrii, ale která se jistě týká celé Evropy.

ZÁHADA REÁLNA

Lakonický ráz velkého počtu dialogů, jehož příčinou je mimo jiné rozdílnost a rozličnost jazyků, kterými hovoří řada účinkujících, zdůrazňuje také osamělost přistěhovalců ve společnosti, která pro ně zůstává z velké části cizí a ze které znají pouze okraje. Dá se říci, že jde o samozřejmost, ale autor tak zdůrazňuje neexistenci volby a malý manévrovací prostor, kterým přistěhovalci disponují. Po příjezdu do Libye je například členům skupiny, do níž patří také Ayiva a Abas, přikázáno, aby sami řídili plavidlo, na kterém mají přeplout Středozemní moře: nemožnost dialogu s převaděčem přistěhovalce donutí k volbě, kdy se jeden z nich konečně rozhodne plavidlo řídit, zatímco ostatní nemají na výběr, než toto řešení přijmout. Po svém příjezdu do Itálie se Ayiva ocitne v podobně svízelné situaci, když se dozví, že má tři měsíce na to, aby si našel práci a případně uvedl svou situaci do pořádku: takové opatření se zdá být absurdní a v každém případě o něm nelze diskutovat a nedává žádnou možnost volby.

Spíše než líčit životní podmínky přistěhovalců má *Mediterranea* bezpochyby za cíl přiblížit jejich úzce ohraničený úhel pohledu, a hlavně omezení, kterými se musí řídit, a která jsou jim vnucena, aniž by jim nechávala jinou možnost, než vzpuru. Tato práce s úhlem pohledu vysvětluje volbu některých jasně viditelných režijních postupů, jako například použití ruční kamery, často v pohybu, velmi blízko postavám, která událostem dává zmatený ráz, nebo použití neherců, kteří hrají role bezpochyby blízké tomu, co sami prožili, či množství nočních scén, jako by přistěhovalci žili pouze v noci...

ESTETIKA PAMĚTI?

Estetickou stránku filmu, která je vzdálena přísnému realismu i dokumentu, je možno lépe chápat tak, že odráží paměť protagonistů (ztvárněných herci, kteří se bezpochyby s režisérem podělili o své vlastní zkušenosti). I když se film zjevně odehrává v „přítomnosti“, bez jakéhokoli použití retrospektivních scén, je nicméně možné si povšimnout řady filmových znaků, které ho ve skutečnosti činí blízkým určité formě vzpomínky.

Řada sekvencí tak není natočena „objektivním“ způsobem, ale spíše se zaměřují na jeden klíčový prvek, detail, který je dostatečně významný pro to, aby se vryl do paměti některé z postav (nezáleží na tom, zda jde o Ayivu nebo Abase).

Zvuková stopa filmu tento dojem umocňuje prudkými variacemi, když zvuky okolí náhle vystřídá tíživé ticho, nebo když vyprávěnou scénu vzdálí doprovodná hudba, jako ve vzpomínce. Můžeme si navíc povšimnout, že film je rozdělen na zeměpisné kapitoly – Alžírsko, Libye, Itálie –, zatímco časová posloupnost je mnohem mlhavější a přibližná: trvá pobyt Ayivu v Kalábrii, kde se bezpochyby naučil italsky, dny, týdny nebo měsíce? Odpovědi se nám nedostane, protože lidská paměť, která jednoduše rozlišuje místa, určuje podstatně hůře běh času, obzvlášť pokud se vyznačuje opakovanou činností, jako je sběr citrusů.

Způsob, jakým režisér Jonas Carpignano pravděpodobně posbíral svědectví přistěhovalců, které potkal v Kalábrii, dozajista vysvětluje tento roztržitý a synkopický způsob vyprávění, který více méně odráží fungování paměti jednotlivce. I když nebudou všichni diváci nutně tuto volbu filmového vyprávění vnímat stejným způsobem, bez pochyby ocení zaujetí autora, který se snaží představit úhel pohledu přistěhovalců z Rosarna a odjinud, odsouzených žít v nejtemnějších koutech našeho světa.

K ZAMYŠLENÍ

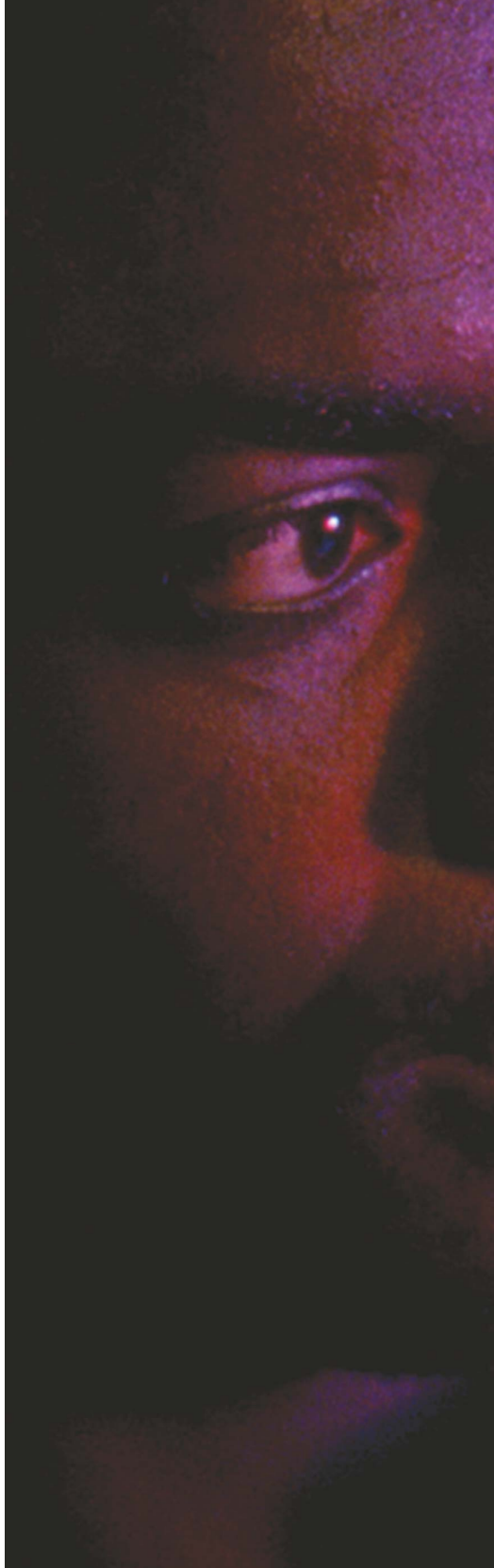
Jakým způsobem můžeme vyložit rozdíl v osobnosti a chování mezi Ayivou a Abasem? Je tento rozdíl důležitý pro pochopení zejména konce filmu? Co můžeme soudit o chování zaměstnavatele přistěhovalců? Jde o bezohledného vykořisťovatele? Dobrodince? Ničemu? Paternalistického zaměstnavatele? Existují rozdíly v postojích obyvatel Rosarna? Zasáhly vás některé způsoby filmového zpracování? Například množství nočních scén, v ruce držená kamera, zmatený a roztříštěný ráz některých sekvencí, variace ve zvukové stopě, druhotné detaily zvýrazněné kamerou...

Michel Condé

les grignoux

REŽIE: Jonas Carpignano
SCÉNÁŘ: Jonas Carpignano
OBSAZENÍ: Koudous Seihon, Alassane Sy
KAMERA: Wyatt Garfield
HUDBA: Benh Zeitlin, Dan Romer
PRODUCENTI: Jason Michael Berman, Chris Columbus, Jon Coplon, Christoph Daniel, Andrew Kortschak, John Leshner, Ryan Lough, Justin Nappi, Alain Peyrollaz, Gwyn Sannia, Marc Schmidheiny, Victor Shapiro, Raphael Swann, Ryan Zacarias
VÝROBA: Good Films, DCM Productions, Good Lap Production, End Cue, Court 13 Pictures, Le Grisbi Productions, Nomadic Independence Pictures, Treehouse Pictures
ROK: 2015
STOPÁŽ: 107 minut
ŽÁNŘ: drama
ZEMĚ: Itálie, Francie, Spojené státy, Německo, Katar
PŮVODNÍ ZNĚNÍ: francouzština, italština, angličtina, arabština, bissa

NAŠE PŘÍBĚHY NA STŘÍBRNÉM PLÁTĚ

Evropský parlament s potěšením představuje tři filmy postupující do užšího výběru soutěže o filmovou cenu LUX FILM PRIZE 2015¹:

MEDITERRANEA, film Jonase Carpignana
(Itálie, Francie, USA, Německo, Katar)

MUSTANG, film Denize Gamze Ergüvenové
(Francie, Německo, Turecko, Katar)

UROK (LEKCE), film Kristiny Grozevy a Petara Valchanova
(Bulharsko, Řecko)

Tyto mnohovrstevné příběhy, které jsou výsledkem velkého nadšení a tvořivosti mladých evropských režisérů, budou promítány v průběhu čtvrtého ročníku projektu LUX FILM DAYS².

¹Filmová Cena LUX.
²Filmové Dny LUX.

LUX FILM PRIZE

Kultura hraje klíčovou úlohu při utváření naší společnosti. V tomto duchu uděluje od roku 2007 Evropský parlament filmovou cenu LUX FILM PRIZE, s cílem rozšířit cirkulaci evropských filmů po celé Evropě a podnítit celoevropské diskuse a debaty k zásadním společenským otázkám. Filmová cena LUX FILM PRIZE je jedinečnou iniciativou. Vzhledem k tomu, že většina evropských koprodukcí zpravidla není promítána v jiných zemích, ani v EU, dává LUX FILM PRIZE výjimečnou příležitost otitulkovat tři evropské filmy ve 24 úředních jazycích EU.

Poslanci Evropského parlamentu zvolí vítěze LUX FILM PRIZE, který bude vyhlášen 25. listopadu 2015.

FILMOVÉ DNY LUX FILM DAYS

Filmová cena LUX FILM PRIZE dala vzniknout také projektu LUX FILM DAYS. Od roku 2012 přibližuje projekt LUX FILM DAYS širšímu evropskému publiku tři filmy soutěžící o filmovou cenu LUX FILM PRIZE. Zveme Vás na projekce v rámci projektu LUX FILM DAYS, který je nezapomenutelným kulturním zážitkem stírajícím hranice. Od října do prosince 2015 můžete společně s dalšími milovníky filmu z celé Evropy sledovat filmy *Mediterranea*, *Mustang* a *Urok (Lekce)* v jednom z 24 úředních jazyků EU. Nezapomeňte hlasovat pro film, který se Vám nejvíc líbil, prostřednictvím našich internetových stránek luxprize.eu nebo na naší facebookové stránce!

CENA DIVÁKŮ

Cena diváků LUX FILM PRIZE je udělena na základě volby publika. Využijte možnosti hlasovat pro jeden z filmů (*Mediterranea*, *Mustang* nebo *Urok (Lekce)*), a budete zařazeni do soutěže o účast na mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech v červenci 2016 jako host Evropského parlamentu a o možnost vyhlásit vítěze ceny diváků.

SLEDUJTE,
DEBATUJTE
A HLASUJTE

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU